

Utreda och åtgärda fukt och mögelp^ro^blem

svårigheten med att mäta

Erica Bloom, IVL Svenska Miljöinstitutet

Utreda fukt och mögelproblem...

- ...Varför är det så svårt att mäta mikroorganismer?
- Exempel på vanliga mätmetoder
  - Okulär besiktning
  - Odling
  - MVOC (ex luktande ämnen som kloranisoler)
  - PCR
  - Snabb-tester (ex APT-mätare)

Mellan 13:50-14:50 -ett inlägg (10 min, inkl frågor)

Först & främst...

- Vad säger analysen
- ...och vad säger den inte!

- Det finns ingen optimal mätmetod!

Okulär besiktning

(...alltså gå runt och titta)

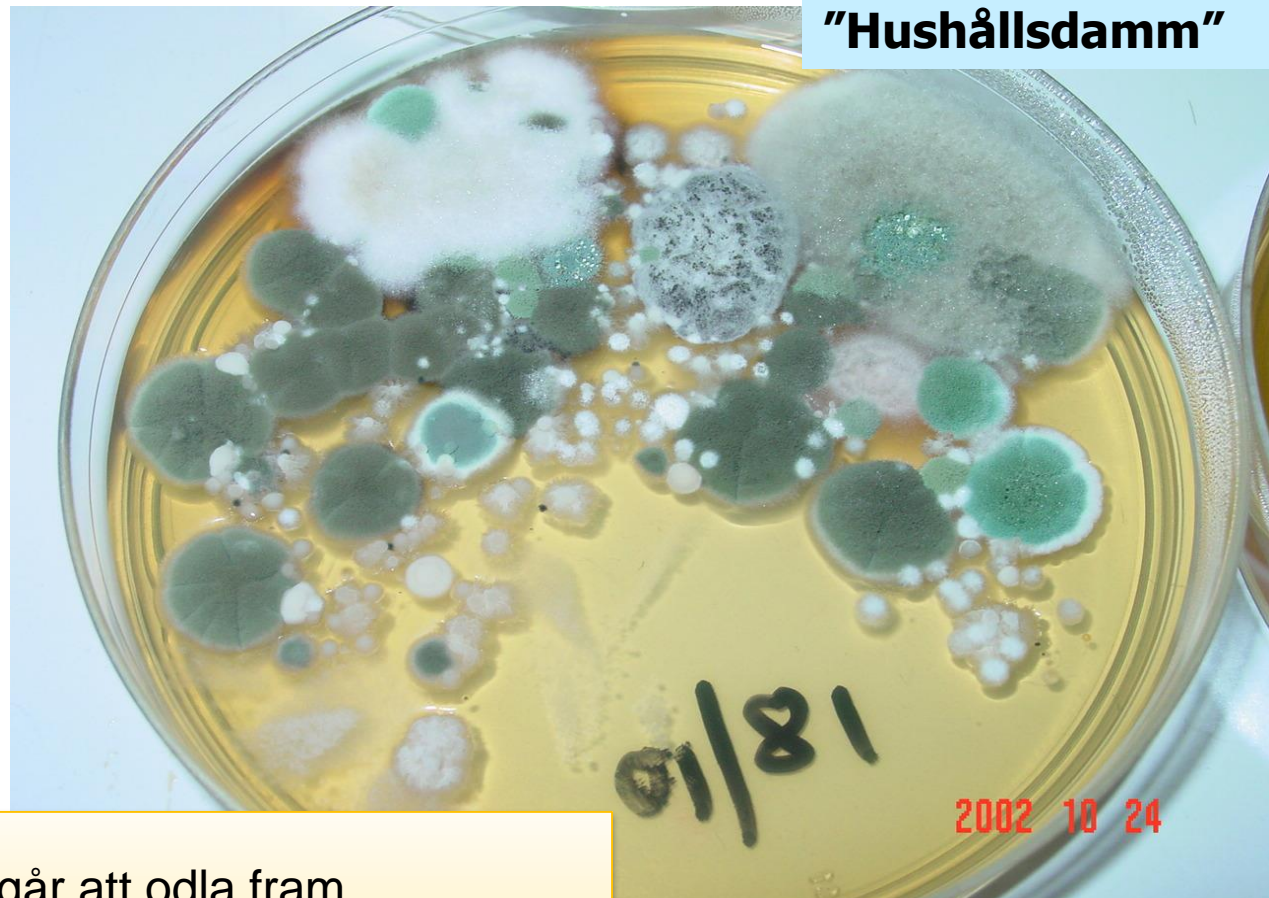
Fråga till församlingen:

Vilken träbit växer det mest på?

Bild: SP

Odling

- Bara ~1 % går att odla fram
- Fullständigt beroende av odlingsmedium
- Skapar konkurrenssituation
- Dött eller inaktivt mögel är också giftigt!

Bild: Aime Must

Majoriteten av alla mögelsvampar luktar inte alls!
Kan vara kloranisoler men ändå samma åtgärd.

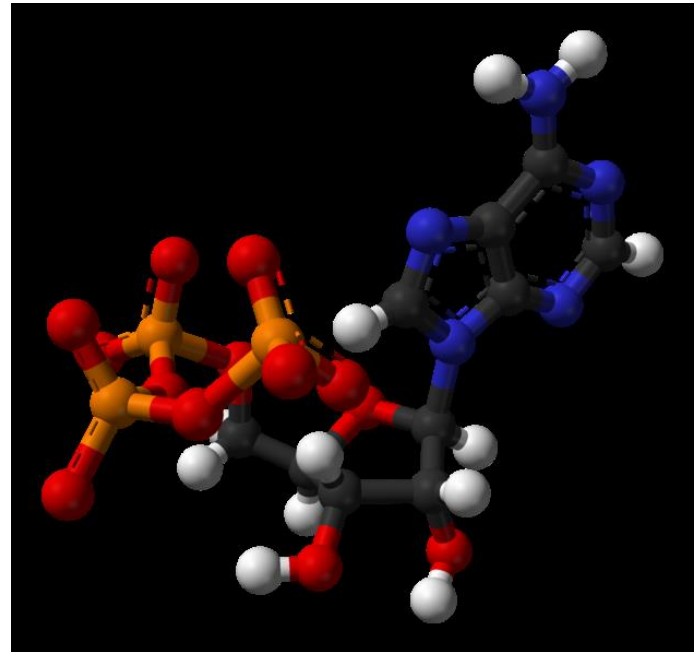
Hjälp det luktar!

- **Materiallukt** - trä, asfalt, lim, impregnering
- **Mögellukt** - potatiskällare, sommarstuga, unken
- **Unken lukt, sur unken** - sur skurtrasa, spya (linoleummatta)
- **Elak lukt** - frän, kemisk, illaluktande, obehaglig
- **Ammoniakalisk impregneringslukt** - stark unken mögellukt
- **Aminlukt** - fiskluktande lim, gullfiberisolering, kattpiss
- **Mikrobiell lukt** - kokosnöt, citron, jordigt, syrligt, mjöl, sill, m.m.
- **MVOC** -Inget hälsomått! -Inga gränsvärden! -Många källor!

Lukt i sig är dock ett problem!

PCR & Snabb-tester

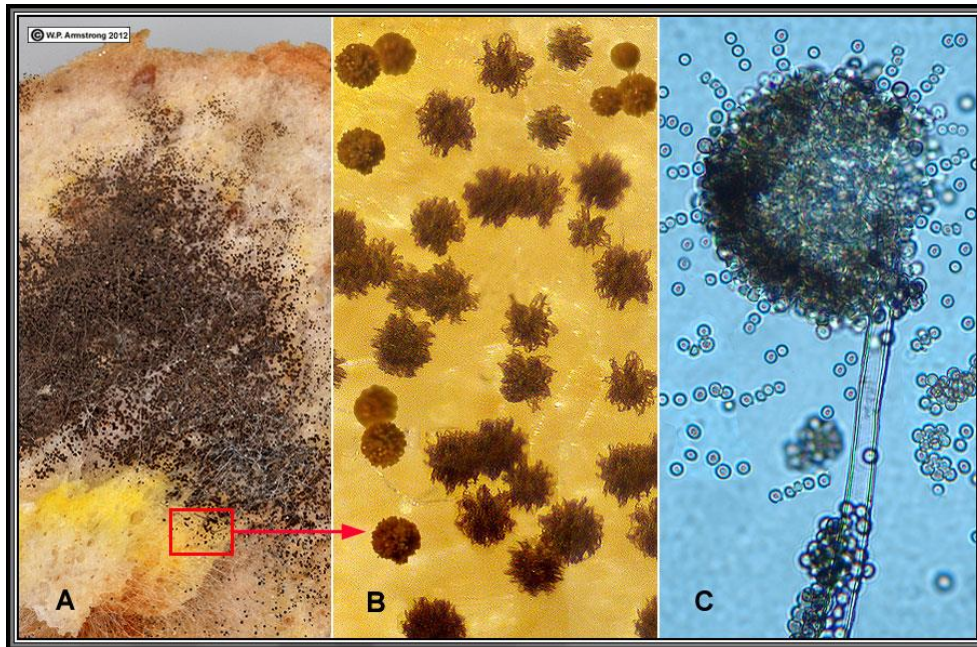
- **PCR (polymerase chain reaction)**
  - DNA-test. Bra om man vet vad man letar efter. Används framförallt i kombination med sekvensering som verktyg i forskningsprojekt.
- **Snabb-tester**
  - Ex ATP-test (adenosintrifosfat). Snabbtest för hygienkontroll inom livsmedelssektorn. Ingen tolkning för byggmaterial.

Direktmikroskopering

- **Den enda metoden som konstaterar skada**
  - Andra metoder påvisar endast förekomst

Mikroskopering i 40x förstoring (Stereolupp) (B)

Mikroskopering i 400-500x förstoring (Faskontrast) (C)

Sammanfattning

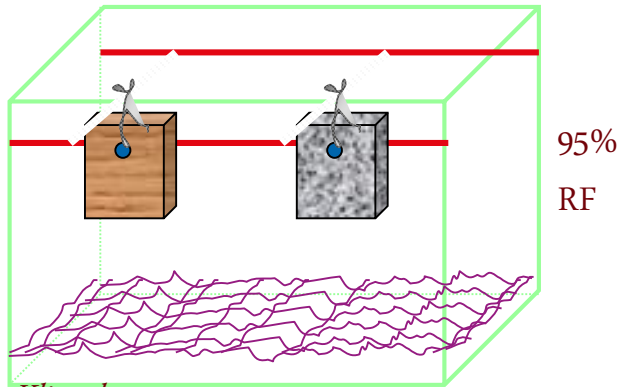
- Undvik mätningar!
- Vid behov - Tillämpning av mätmetod beroende på situation och objekt!
  - utförs av skadeutredare och sätts i ett sammanhang (placering, tajming, kemiska reaktioner, matris...)
- De flesta metoder är inte anpassade för innemiljöutredningar
- Förståelse och redovisning av varje mätmetods för- och nackdelar!
- Mikroskopering verifierar skada på material - alla andra metoder påvisar förekomst

Åtgärder av fukt & mögelproblem

- Studie - effektivitet av saneringsmetoder

15:10-15:25 (15 min, inkl frågor)

Sanering av mögelskador - Mögelsaneringsmetoders effektivitet

Gipsskivor – *Stachybotrys chartarum*

Träsplint – *Aspergillus versicolor*

- *SBUF rapport nr 12039*
- *IVL B-rapport 1898*
- *Peitzsch et al 2012, Remediation of mould damaged building materials—efficiency of a broad spectrum of treatments, J Environ Monit, 14, 908.*

S
A
N
E
R
I
N
G
S
M
E
T
O
D

- Ozon
- Penetrox-S
- Boracol 10
- Varmluftspistol, 300 °C
- Flambering/eld
- Ånga
- Alg- & MögelBORT
- Klorin
- Vitalprotect
- Enbart torkning

Hur åtgärdar man mikroorganismer?

- Gammal skåpmat?

Leviticus 14:33-45 (3:e Mosebok i Gamla Testamentet)

Heller, R. M., T. W. Heller, and J. M. Sasson. (2003). *Mold. "Tsara'at", Leviticus, and the history of a confusion.*
Perspect Biol Med. 46(4): 588-591.